

Петрик Д. П.,
старший викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки,
Пенітенціарна академія України
(м. Чернігів, Україна)

РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ СПІВРОБІТНИКІВ ДКВС УКРАЇНИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ

Сучасні виклики, зумовлені повномасштабною збройною агресією Російської Федерації проти України, докорінно змінили підходи до забезпечення державної безпеки. Державна кримінально-виконавча служба України (ДКВС) є невід'ємною складовою сектору безпеки та оборони, адже виконує функції охорони, нагляду й конвоювання осіб, позбавлених волі, а також забезпечує підтримання правопорядку в установах виконання покарань. В умовах воєнного стану діяльність персоналу ДКВС супроводжується підвищеними ризиками: зростанням агресії серед ув'язнених, спробами масових заворушень і втеч, небезпекою диверсійно-терористичних актів. За таких умов якість фізичної та спеціальної підготовки співробітників набуває стратегічного значення.

Мета дослідження – обґрунтувати роль фізичної та спеціальної підготовки персоналу ДКВС України як ключового чинника зміцнення національної безпеки в умовах воєнного стану, визначити основні проблеми та окреслити перспективи вдосконалення системи підготовки.

В умовах війни до фізичної підготовки офіцерів ДКВС висувуються підвищені вимоги. Це зумовлено постійною загрозою виникнення надзвичайних і екстремальних ситуацій, а також необхідністю забезпечення безпеки та правопорядку в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах і таборах для військовополонених. Реальність вимагає від офіцерів уміння швидко оцінювати власні фізичні й психологічні ресурси, бути готовими до застосування професійних компетенцій, обирати адекватні алгоритми дій, приймати виважені рішення та демонструвати професійно значущі особистісні якості [1, с.180].

Отже, фізична підготовка є не лише базовим компонентом професійної компетентності співробітників, а й чинником, що безпосередньо визначає їхню здатність діяти ефективно в умовах підвищених ризиків. Проте для комплексної готовності персоналу необхідним є поєднання фізичних можливостей із прикладними навичками та спеціальними знаннями. Саме тому особливого значення набуває спеціальна підготовка, яка формує професійну готовність до виконання завдань у кризових ситуаціях.

Спеціальна підготовка співробітників ДКВС охоплює кілька ключових напрямів:

- **тактико-спеціальні навички** (робота у складі підрозділу, дії в умовах масових заворушень, затримання та конвоювання осіб, реагування на надзвичайні події);

- **прикладні вміння** (володіння прийомами рукопашного бою, використання спеціальних засобів і вогнепальної зброї);
- **тактичну медицину** (надання першої домедичної допомоги в умовах бойових дій чи надзвичайних ситуацій);
- **психологічну підготовку** (розвиток стресостійкості, контроль емоцій, здатність до управління конфліктними ситуаціями).

Разом фізична та спеціальна підготовка формують цілісну систему професійної готовності персоналу ДКВС. Водночас сучасний стан цієї системи характеризується низкою проблем:

1. недостатня кількість навчальних годин для системних тренувань;
2. обмежена матеріально-технічна база, що ускладнює моделювання реальних кризових ситуацій;
3. відсутність єдиних стандартів підготовки з урахуванням воєнного стану;
4. низький рівень інтеграції з іншими силовими структурами сектору оборони (ЗСУ, НГУ, СБУ, Нацполіція).

Перспективи вдосконалення системи підготовки полягають у:

- впровадженні у програми службової підготовки елементів військового вишколу;
- створенні сучасних тренінгових центрів на базі установ виконання покарань із використанням симуляційних технологій;
- розширенні співпраці з військовими навчальними закладами та центрами спеціальної підготовки;
- розробці єдиних стандартів фізичної та спеціальної підготовки персоналу, адаптованих до умов воєнного стану;
- розвитку програм психологічної підтримки та реабілітації співробітників після екстремальних подій.

Фізична та спеціальна підготовка співробітників ДКВС України є ключовим чинником забезпечення їхньої особистої безпеки, підтримання стабільності установ виконання покарань та ефективності функціонування сектору безпеки й оборони. В умовах воєнного стану їхня роль суттєво зростає, адже саме завдяки професійній підготовці персонал здатний оперативно й адекватно реагувати на непередбачувані виклики та зберігати контроль над ситуацією. Подальший розвиток системи підготовки має базуватися на інтеграції досвіду військових формувань, модернізації навчально-тренувальної бази та впровадженні інноваційних методик навчання.

Список використаних джерел

1. Аніщенко В., Разумейко Н., Ткаченко О., Радзівський В. Комплексний підхід щодо вдосконалення фізичної підготовки офіцерів ДКВС України в умовах війни. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.* – 2025. – Т. 187, № 31. – С. 180–185.